

Podatnik na podsłuchu? To możliwe

PROCEDURY | Kontrolowanie i utrwalanie treści rozmów telefonicznych przedsiębiorcy jest dopuszczalne, jeśli narazi on budżet na uszczuplenie o wartości wyższej niż 200-krotność minimalnego wynagrodzenia.

ADAM ROSZYK

■ **Czy w sprawach o przestępstwa skarbowe polegające na narażeniu należności publicznoprawnej na uszczuplenie dopuszczalne jest zarządzanie kontroli i utrwalania rozmów telefonicznych w celu wykrycia i uzyskania dowodów dla toczącego się postępowania lub zapobieżenia popełnienia nowego przestępstwa skarbowego? Jaka wartość (znaczną czy dużą) stanowi próg, od którego dopuszczalne jest zarządzanie takich czynności?** – pyta czytelnik.

Przepisy regulujące postępowanie w sprawach o przestępstwa skarbowe dają możliwość prowadzenia kontroli i utrwalania treści rozmów telefonicznych. Podstawą takiego działania jest przede wszystkim art. 237 kodeksu postępowania karnego (dalej: k.p.k.), który wskazuje możliwość prowadzenia podsłuchu. Znajduje on zastosowanie w sprawach karnych skarbowych na mocy art. 113 § 1 kodeksu karnego skarbowego (dalej: k.k.s.), który odsyła do k.p.k., stanowiąc o odpowiednim stosowaniu jego postanowień do spraw o przestępstwa skarbowe. Przepisy określające podstawy i warunki stosowania różnego rodzaju środków przymusowych przez właściwe organy zawarte są jednak również w ustawach szczególnych. I tak, podstawę prawną dla podsłuchu w sprawach o przestępstwa skarbowe zawiera również

art. 36c ustawy z 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (dalej: u.k.s.).

Zgodnie z art. 237 k.p.k., zarządzanie kontroli i utrwalania treści rozmów telefonicznych może nastąpić w celu wykrycia i uzyskania dowodów dla toczącego się postępowania lub zapobieżenia popełnieniu nowego przestępstwa. Jest to jednak dopuszczalne wyłącznie w odniesieniu do wskazanych w przepisie przestępstw. Jednym z nich jest przestępstwo dotyczące mienia znacznej wartości (art. 237 § 3 pkt 15 k.p.k.). To w tym przypadku zachodzi możliwość odpowiedniego zastosowania cytowanego przepisu do przestępstw skarbowych. Pozostałe przypadki wskazane w art. 237 § 3 k.p.k. obejmują wyłącznie czyny z kodeksu karnego.

Jak interpretować różne limity

Warunkiem dopuszczalności podsłuchu jest określona wartość należności publicznoprawnej uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie. Kodeks postępowania karnego posługuje się pojęciem mienia o znacznej wartości, jako wartości uprawniającej do prowadzenia kontroli rozmów. Odsyła w ten sposób do definicji z kodeksu karnego (k.k.), który różni wartości:

- znaczną – powyżej 200 000 zł oraz
 - wielką – ponad 1 000 000 zł.
- Kodeks karny skarbowy różni jednak inne wartości:

■ małą – nieprzekraczającą 200-krotności minimalnego wynagrodzenia,

■ dużą – więcej niż 500-krotność minimalnego wynagrodzenia, oraz

■ wielką – przekraczającą 1000-krotność minimalnego wynagrodzenia.

Na podstawie których wartości należy więc oceniać dopuszczalność zarządzania podsłuchu w sprawach karnych skarbowych? Czy ma to być wartość znaczna według k.k., do której odnosi się art. 237 k.p.k.? Czy może, stosując k.p.k. odpowiednio, tj. z modyfikacjami uwzględniającymi odmienności regulacji karnych skarbowych, należy właściwie dostosować art. 237 k.p.k. i dopuszczalność kontroli oraz utrwalania rozmów uzależnić od przekroczenia jednego z progów z k.k.s.? A jeżeli tak, to którego, skoro kodeks karny skarbowy nie posługuje się pojęciem znacznej wartości?

Kwestię tę rozstrzygnął **Sąd Najwyższy w postanowieniu z 31 marca 2015 r. (I KZP 27/14)**. Sąd stwierdził, że stosując odpowiednio art. 237 k.p.k. na gruncie karnym skarbowym, należy uznać, że kontrola i utrwalanie rozmów są dopuszczalne w przypadku przestępstw dotyczących należności o wartości wyższej niż mała w rozumieniu k.k.s., a zatem w przypadku przekroczenia równowartości 200-krotności minimalnego wynagrodzenia. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Najwyższy wskazał, że kryterium znacznej wartości w k.k. jest najczęściej zasadniczą grani-

cą pomiędzy przestępstwami podstawowymi i kwalifikowanymi (o większym ciężarze). W regulacjach k.k.s. taką podstawową granicą jest próg małej wartości. Pozostałe dwa kryteria (wartość duża i wielka) wpływają jedynie na wymiar kary, nie zaś na zaistnienie przestępstwa. Należy zatem uznać, że stosując art. 237 k.p.k. w sprawach karnych skarbowych, zarządzanie podsłuchu jest dopuszczalne przy przekroczeniu progu małej wartości należności publicznoprawnej uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie. Co więcej, biorąc pod uwagę definicję znacznej wartości według k.k. oraz małej wartości według k.k.s., są to progi o najbardziej zbliżonej wartości. Poziom umożliwiający zarządzanie podsłuchu w przypadku przestępstw skarbowych jest jednak wyższy niż ten przewidziany dla przestępstwa. Będzie on także regularnie rósł wraz ze wzrostem minimalnego wynagrodzenia.

Niższa granica

O wiele niższy próg dopuszczalności zarządzania podsłuchu ustanawia u.k.s. Zgodnie z art. 36c u.k.s. wywiad skarbowy może zarządzić kontrolę operacyjną, jeśli wartość należności publicznoprawnej uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie przekracza 50-krotność minimalnego wynagrodzenia za pracę. ©

Autor jest adwokatem w kancelarii KSP Legal & Tax Advice w Katowicach